A° 1859 N°. 234.

ZATURDAG 1 OKTOBER.

UTRECHTSCHE PROVINCIALE EN STADS-COURANT

Algemeen Advertentie-Blad.

Bij deze COURANT behoort een BIJVOEGSEL.

Om redenen van technieschen aard zal eerst ons nommer van Dingsdag met de nieuwe letter worden uitgegeven.

UTRECHT, Zaturdag 1 Oktober.

Utrecht en zijn Spoorwegadres.

In een bijvoegsel, dat heden bij ons blad behoort, zal men het belangrijk adres vinden van het Amsterdamsch-Utrechtsch Spoorwegkomitee. Wij moeten de lezing van dat gewigtig stuk onzen lezers zeer aanbevelen.

Het zal iedereen overtuigen, dat de Regering in de verdediging harer ongelukkige plannen voor de Noorder- en Zuiderspoorwegen telkens zich zelve weêrspreekt, zoodat zij bijv. nu eens zegt, dat het hoofddoel der spoorwegen moet zijn verbinding van onze havens met het buitenland, in verband met de versnelde gemeenschap tusschen de hoofdzetels van ons binnenlandsch verkeer, en dan weder tegen dat gemeenschappelijk beginsel ten zeerste zondigt; nu eens beweert, dat voor Rotterdam een omweg van eenige mijlen verderfelijk zou wezen, en dan weder een gelijken omweg voor Amsterdam zeer aannemelijk acht; nu eens gewaagt van den weg van Utrecht op Zwolle of Deventer, die weinig zou opbrengen, omdat die bijna een konkurrerende lijn zou mogen heeten met die van Arnhem op die beide steden, dan weder zelve in 't Zuiden twee konkurrerende lijnen met kostbare rivier-overgangen en door nog minder bevolkte streken wil leggen; — het zal iedereen overtuigen, dat de regering alzoo bijzondere redenen moet hebben, die haar zulke jammerlijke plannen met onverzettelijke stijfhoofdigheid doet in bescherming nemen, redenen, waarvoor wij hier niets anders kunnen vinden, dan dat enkele lokale belangen bij de regering boven die van 't algemeen gaan; — het zal iedereen overtuigen, dat de regering om die lokale belangen te doen zegevieren, allerlei middelen aan de hand grijpt, en dat zij slechts streelt en vleit, om daardoor eene meerderheid in de Kamer te trachten magtig te worden; — het zal iedereen overtuigen, dat de regerings-plannen daarom evenzeer door den Amsterdamschen gemeenteraad als door het Amsterdamsch spoorwegkomitee teregt worden bestempeld met den naam van **stelselloos, onregtvaardig** en **verkwistend.**

Dit zou den kiezers reeds den duren pligt opleggen hunne stemmen te verheffen tegen dergelijke plannen, die millioenen schats den Staat zullen kosten, om ons land niet dan een slecht en onverdedigbaar spoorweg-zamenvoegsel (want een spoorwegnet mag zoo'n onding niet heeten) te verschaffen. Maar als men daarbij ziet, dat het der Regering te doen schijnt, om Utrecht met geweld achter te stellen, dat de regering de natuurlijk gelukkige ligging van Utrecht wil neutraliseren, dan zou het de schandelijkste *pligtverzaking* wezen, als de Utrechtsche kiezers niet met al de kracht die in hen is, niet met al de middelen, die de wet hen aangeeft, tegen zulk eene opzettelijke achteruitstelling *protest* inleverden.

Wij durven daarom verwachten, dat, waar de verschillende gemeenten van Groningen 5799 kiesgeregtigde onderschrijvers leverden, ook de Utrechtsche kiezers talrijk zullen opkomen, om hunne handteekening te stellen onder het onderstaand adres aan de Tweede kamer. Zij die belangstellen in de welvaart van onze stad en provincie, in verband met die van 't algemeen, zij die de noodlottige gevolgen willen keeren, die de aanneming der tegenwoordige spoorwegplannen zoude na zich slepen, zullen niet nalaten hunne adhaesie te schenken aan onderstaand adres, dat, hoopt men, niet alleen in de verschillende gemeenten van dit gewest, weerklank zal vinden, maar ook door belanghebbenden in Noord- en Zuid-Holland, in Gelderland en in Noord-Braband zal worden nagevolgd.

Het adres, dat van af den 3 Oktober, ten huize van den heer *Dannenfelser*, op den Pausdam, zal voorliggen, luidt als volgt:

Aan

de Tweede Kamer der Staten-Generaal!

Geven eerbiedig te kennen, de ondergeteekenden, allen kiezers voor den Gemeenteraad of voor de Kamer van Koophandel te Utrecht:

dat het Ontwerp van Wet, in Uwe zitting van 26 September 1859 ingekomen, tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende koncessiën voor de Noorder- en Zuider-spoorwegen op hen eenen pijnlijken indruk heeft gemaakt;

dat door de Provinciale Staten van Utrecht, door den Gemeenteraad en de Kamer van Koophandel te Utrecht, tegen de vroeger afzonderlijk ingediende Wets-Ontwerpen tot bekrachtiging van diezelfde artikelen, onderscheidene adressen aan Uwe Vergadering zijn gerigt;

dat adressanten, ofschoon zich vereenigende met de strekking en den inhoud dier adressen, welke openbaar zijn gemaakt, het evenwel tot hunnen pligt rekenen, om ook hunne stem tegen het aan Uwe Vergadering jongst ingediend Ontwerp van Wet te doen hooren;

dat het hun daaruit toch gebleken is, dat de Regering, in weerwil der regtmatige vertoogen van verschillende zijden daartegen ingebragt, volhardt bij hare stelsellooze en voor de schatkist noodlottige ontwerpen, ter bevordering van den aanleg van spoorwegen, zonder daaraan geëvenredigd nut of voordeel voor den Staat, welligt alleen ten behoeve van sommige lokale belangen;

dat adressanten het onnoodig achten thans in eene herhaling van beschouwingen te treden over de rigting, welke in het algemeen belang aan de spoorwegen in Nederland zou moeten worden gegeven; dat het reeds genoegzaam is betoogd, dat die wegen niet ten laste van de schatkist, ten dienste van den buitenlander langs de grenzen des Rijks, maar in de eerste plaats ter bevordering van het binnenlandsch verkeer door het midden des lands moeten worden aangelegd, en dat Nederland meer behoefte heeft aan eene verbinding in de kortste rigting zijner gewesten onderling en met het hart van Holland, dan wel aan zoodanige verbinding voor Amsterdam of Rotterdam met Parijs, als waarop hoofdzakelijk de laatste Regerings-voordragt voor de Zuider-spoorwegen schijnt te zijn gegrond;

dat adressanten zich echter verpligt achten op te merken, dat Utrecht, door zijne ligging aangewezen om het middelpunt van elk stelselmatig spoorwegnet in Nederland te zijn, niet alleen naar de stelsellooze plannen der Regering, in het midden des lands van zijne uiteinden het verst afgelegen punt zou worden, maar bovendien, ten gevolge van de elders aangelegde spoorwegen, nog van vele bestaande middelen van vervoer naar onderscheidene deelen des Rijks zou worden beroofd; dat het voor adressanten des te grievender zou zijn, dat al die nadeelen aan Utrecht voornamelijk zouden worden berokkend ten koste der schatkist, waaraan de stad en provincie Utrecht zulk een aanzienlijk deel bijdragen;

dat adressanten echter hunne hoop gevestigd hebben op Uwe Vergadering; dat zij het nadeel, waarmede ook Utrecht thans bedreigd wordt, nog zal afweren, niettegenstaande de Regering bij hare jongste Wets-voordragt wel een nieuw middel beproeft, om door de vereeniging tot één geheel van hare vroeger afzonderlijk ingediende en door U toen reeds grootendeels afgekeurde ontwerpen, daarvoor thans eene meerderheid in den boezem Uwer Vergadering te verwerven; omdat adressanten zich toch overtuigd houden, dat de leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, als vertegenwoordigers van het geheele Nederlandsche Volk, als zelfstandige en onafhankelijke mannen, zich door geen overwegingen van lokaal belang zullen laten medeslepen, om nu hunne goedkeurende stem te hechten aan een Ontwerp van Wet, waarbij verschillende voordragten zijn vereenigd tot den aanleg van wegen, welke zij, om hunne kostbaarheid, ondoelmatigheid en omvang, in den beginne afzonderlijk reeds bij herhaling hadden afgekeurd;

dat adressanten wel is waar niet zoo zeer bevreesd zijn, dat, mogt onverhoopt het voorgedragen Ontwerp van Wet door Uwe Vergadering worden aangenomen, de daarbij bekrachtigde koncessiën dadelijk tot uitvoering zullen komen, bij den weerzin die daartegen in een voornaam deel van Nederland bestaat, en bij het onvoldoende der middelen, naar men algemeen beweert, voor den aanleg althans der Zuiderspoorwegen aangewezen; maar dat adressanten vreezen, dat door de aanneming van het Ontwerp van Wet, wanneer de tegenwoordige koncessionarissen in de uitvoering al schipbreuk lijden, de zaak der spoorwegen in Nederland door de wetgeving eenmaal zal zijn gepraejudicieerd, en dat Uwe Vergadering dien ten gevolge zich later des te eerder gedrongen zal gevoelen, om door toekenning van hoogere rentegarantie ten behoeve der gebleken onuitvoerbare koncessiën, en door grootere subsidiën voor de te laag geraamde werken, nieuwe offers aan 's Rijks schatkist op te leggen, waardoor de Staat, in plaats van liever zelf andere en betere spoorweglijnen op de voor het algemeen belang voordeeligste wijze aan te leggen, den aanleg van de door adressanten zoo zeer afgekeurde lijnen, toch door anderen, ten zijnen koste zal laten verrigten, en daarbij niet alleen betalen de voordeelen die koncessionarissen met hunnen aanhang gewoon zijn uit hunne koncessiën te trekken, maar bovendien nog dubbel moeten vergoeden de teleurstelling door hen aanvankelijk bij de mislukking hunner eerste pogingen ondervonden;

redenen waarom adressanten hunne vrees voor de, naar hunne beschouwing, in alle opzigten noodlottige gevolgen eener onverhoopte aanneming van de Regerings voordragt niet mogen verbergen, en zij zich met den meesten nadruk wenden tot Uwe Vergadering, met verzoek dat Uwe Vergadering tot het niet-aannemen van het Ontwerp van Wet tot bekrachtiging van eenige artikelen der verleende koncessiën voor de Noorder- en Zuiderspoorwegen moge besluiten.

Utrecht, 29 Sept. 1859. 't welk doende, enz.

— Men ziet te Parijs voortdurend naar 't berigt uit, dat te Zurich de vrede tusschen Oostenrijk en Frankrijk zal gesloten zijn; de onderhandelingen aldaar gaan buitengemeen langzaam, omdat ze eigentlijk te Weenen en Biarritz gevoerd worden. Is de vrede gesloten tusschen de beide keizerstaten, het verdere zal zich dan wel schikken, meent men. We hopen het, maar zien 't nog niet zoo dadelijk in. 't Doet intusschen genoegen, dat het *J. des Déb.* thans op nieuw naar billijkheid de belangen der Midden-Italiaansche staten ter harte gaat nemen, en de herstelling der hertogen onmogelijk noemt. De Eng. pers blijft in denzelfden geest spreken, en de *Daily News*, het orgaan van lord *John Russell*, zegt zelfs kortweg, dat de Italiaansche hertogdommen thans even goed *regtens* tot Sardinië behooren, als dit *feitelijk* plaats heeft ten aanzien van Lombardije. Geen enkele buitenlandsche mogendheid vermag te vernietigen, hetgeen die staten zelven besloten hebben. Een kongres kan het alleen erkennen en bevestigen. Overigens is het denkbeeld, zegt het blad, dat door die magtsvergrooting van Sardinie het staatkundig evenwigt verbroken zou worden, even ongerijmd als de bewering, dat daardoor de vrijheid en onafhankelijkheid dier staten zouden worden vernietigd. Een magtig koningrijk in Italie strekt alleen, om den vrede van Europa te verzekeren en aan den onderlingen naijver van Oostenrijk en Frankrijk in Italie, die reeds van oudsher dagteekent, een einde te maken.

Men mag van de houding van Engeland verwachten, dat ze de slinksche pogingen van het Weener kabinet zal weten te verijdelen: te Weenen zoekt men steeds allerlei middelen te vinden, om of oproerige bewegingen in Italië uit te lokken, of tijd te winnen, om de hertogen de gelegenheid te verschaffen zelven met geleende troepen hunne troonen te herwinnen.

In Frankrijk blijft de zaak der drukpersvrijheid aan de orde, omdat o. a. de *Constit.* de onbillijkheid heeft, om eene apologie te houden op de wet van 1852, en alzoo weder diskussie uit te lokken, die alleen voor zijne tegenpartij gevaarlijk kan worden. Onder Parijs zal men echter zien, hoe het *J. des Déb.* den onhandigen verdediger teregt zet. Ook de *Presse* en de *Gaz. de France* geven op nieuw te kennen, dat gewone regtspraak voor de pers veel wenschelijker is, dan het meest welwillend oppertoezigt van het bestuur, terwijl de *Courrier* teregt zegt, dat strijd over welk beginsel ook niet eerlijk is, waar de strijders geene gelijke regten hebben.

Hannover blijft met dwazen ijver tegen de voortplanting der Duitsch-nationale gevoelens ageren; de geestelijkheid is er aangeschreven de regering in die taak behulpzaam te zijn. Hannover is hier dus de trouwe bondgenoot van Oostenrijk. Men zegt intusschen, dat het hof van Weenen met de Zuid Duitsche Staten in overleg is getreden, om te bepalen, wat er in deze te doen zou wezen. De beweging in Duitschland wint middelerwijl ontegenzeggelijk veld, en men is vrij algemeen er over gebelgd, dat een Oostenrijksch

minister op zoo fieren toon heeft durven spreken tegenover een Duitsch vorst, die de nationale wenschen erkende en billijkte. — De Frankforter nationale Vereeniging heeft eene brochure uitgegeven en doen verspreiden en vraagt daarin als hervorming het volgende: 1. dat de bondsdag zal worden vervangen door een *Oberhaus* of Eerste Kamer, waarin de vertegenwoordigers der Duitsche vorsten een getal stemmen uitbrengen, in evenredigheid tot de sterkte van de bevolking des lands; 2. naast deze zal een Lagerhuis bestaan, zamengesteld uit leden van de Tweede Kamers der bondsstaten en door dezen te kiezen, mede in evenredigheid tot de bevolking; 3. dit hooger- en lagerhuis vormen te zamen het Duitsche Parlement; 4. naast dit parlement bestaat eene Duitsche centrale magt, vertegenwoordigd door den regent van den grootsten Duitschen staat (thans Pruissen); 5. dit opperhoofd der Duitsche centrale magt staat het voornoemd parlement met een verantwoordelijk rijksministerie ter zijde, zamengesteld uit de voornaamste Middel-Duitsche staatslieden; 6. de centrale magt zal zich, in overeenstemming met het hooger- en lagerhuis, bezig hebben te houden met de herstelling der materieele Duitsche eenheid, van het tolverbond, met daarstelling van gelijke munten, maten en gewigten, met invoering van een algemeen Duitsch wetboek, eene Duitsche rijksarmee, eene gemeenschappelijke vertegenwoordiging buitenslands, enz.; 7. tot deze rijksvereeniging treedt Oostenrijk toe met zijne Duitsche provinciën op dezelfde wijze, als dit met de overige bondsstaten plaats heeft. Met het overige gedeelte van dat keizerrijk sluiten de vereenigde staten van Duitschland een of- en defensief verbond met onderlingen waarborg van het wederkeerige grondgebied. De verhouding van de groothertogdommen Posen en Luxemburg, alsmede van Sleeswijk, Holstein, en Lauenburg zal nader geregeld worden.

In het geschil tusschen Spanje en Marokko moet laatstgemelde, staat een wapenstilstand hebben gevraagd, om de grieven van 't hof van Madrid te onderzoeken. Men is benieuwd, of dit zal worden toegestaan. — Tusschen Spanje en Mexiko zijn de verwikkelingen, berigt men, geregeld.

Belangrijker zou voor laatstgenoemden staat zijn, als de tijding werd bevestigd, dat de president der liberale partij, *Juarez*, bepaald met de Unie een verdrag heeft gesloten. De Unie zou zich daarbij wel is waar den veiligen overtogt over Tehuantepec hebben gewaarborgd, des noods door eigen troepen te verzekeren, maar door dit verdrag zou de liberale partij in Mexiko in ieder geval magtigen steun erlangen, tegen de klerikalen en *Miramon*, die anders tot dus verre nog over meer middelen te beschikken scheen te hebben dan *Juarez*.

Het dagblad van Irkutsch meldt, dat de N. Amerik. gezant niet tot den keizer van China zal worden toegelaten, maar alleen bij den eersten minister, het hoofd van de nuyko.

De sinds gister ontvangen **telegrafiesche depeches** laten wij hieronder volgen:

Kopenhage, Dingsdag. In de heden gehouden zitting van den Rijksraad hebben negen leden opheldering verlangd over den tegenwoordigen toestand. De president heeft die geweigerd, waarop zij zich bij de eerstvolgende stemming van medestemmen onthielden, daardoor de vergadering onvoltallig makende.

De HH. *Thomson* en *Oldensworth* hebben zelfs de vergadering verlaten.

Berlijn, Donderdag avond. Ten gevolge van de nieuwe ongesteldheid van prins *Frederik* der Nederlanden, is het vertrek naar het kasteel Muskau van den prins en prinses andermaal uitgesteld.

Bern, Vrijdag. Te Zurich is het gerucht in omloop, dat de gevolmagtigden, ingevolge uitnoodiging van den bondsraad, zich den 12. Oktober naar deze plaats denken te begeven. Men besluit daaruit, dat de konferentiën niet voor half Oktober zullen afloopen.

Zurich, Vrijdag. Prins *Napoleon* is naar St. Gallen, Appenzell en Arenenberg vertrokken en zal de volgende week naar Parijs terugkeeren.

De prins heeft het strengste incognito bewaard en geen der gevolmagtigden ontvangen.

Florence, Vrijdag. Het kruis en vaandel van Savoye is op het paleis geplaatst en met kanonschoten begroet. De straten waren versierd en vol volks, dat echter door een onweêr uiteengejaagd is.

Frankfort, Vrijdag. De staten van Midden-Duitschland zijn thans met Oostenrijk in handeling omtrent hunne Munchener overeenkomst, ter zake de bondshervorming.

Parijs, Vrijdag. De *Patrie* meldt uit Konstantinopel, dat alle dagbladen zijn geschorst gedurende de instruktie ter zake der zamenzwering.

De tijdingen uit Napels tot den 27 Sept. houden, dat de geruchten omtrent een opstand in de Abruzzen weêrsproken zijn.

15000 man zijn reeds naar de Romeinsche grenzen vertrokken. Men verzekert, dat dit leger tot 25000 man gebragt zal worden.

De Koning, die naar Gaeta gegaan was, is te Napels teruggekeerd.

Londen, heden, Zaturdag. De Arago is uit Amerika aangekomen met tijdingen tot den 17. Generaal *Scott* was naar San Juan gezonden om de moeijelijkheden uit den weg te ruimen. *Mone*, de president van Costa Rica had tengevolge eener rustige omwenteling het veld moeten ruimen. De Engelsche invloed had daartoe meêgewerkt.

De *Spectator* bevat eene korrespondentie uit Parijs, waarin wordt volgehouden, dat het kongres te Brussel zal gehouden worden.

Frankrijk en Oostenrijk zouden het omtrent Italië bepaald eens zijn, om de Legatiën aan den Paus te hergeven, den hertog van Toskane te herstellen en Peschiera en Mantua aan Sardinië te geven.

De hertog van Modena zou niet hersteld worden, maar zijn gebied tusschen Parma en Toskane worden verdeeld. Frankrijk en Oostenrijk zouden op het kongres zich tegen de aansluiting der hertogdommen aan Sardinië verklaren.

— Z. M. heeft bevorderd tot hoofding. van den waterstaat 2. kl. den ingen. 1. kl. jhr. *J. R. T. Ortt.*

— Bij de begrooting voor het departement van de Herv. eeredienst voor 1860 wordt aangemerkt, dat met deze voordragt verder gevolg is gegeven aan het voornemen, om de predikantstraktementen, welke nog minder dan *f* 800.— beliepen, tot dat bedrag te helpen opvoeren, en dat, met de voorgestelde maatregelen, dit doel, op enkele uitzonderingen na, zou worden bereikt.

Tot verhooging der traktementen, die thans reeds meer dan *f* 800,— bedragen, meende men nog niet te kunnen overgaan.

— Aan de mem. van toelichting, behoorende bij het ontwerp van wet tot vereeniging van rijksdomeinen met het kroondomein, ontleent men het volgende: Bij onderscheidene gelegenheden heeft de regering aan de Staten-Generaal medegedeeld, dat 's rijks domeinen in de gemeente Apeldoorn, voor het grootste gedeelte bestaande uit de Soerensche bosschen, van de vervreemding, door de wet van 29 Aug. 1848 bevolen uitgezonderd bleven, met het oogmerk, om eenmaal deze domeinen tegen kroondomeinen te kunnen ruilen. Aan dit laatste voornemen wordt alsnu gevolg gegeven. De regering stelt voor, om deze goederen aan het kroondomein over te dragen, en in ruil daarvan het kapitaal, op het $2^1/_2$ pCts. grootboek ingeschreven ten name van het kroondomein, aan den staat over te dragen, van een gedeelte waarvan de renten gelijk staan met het gemiddeld bedrag der zuivere opbrengsten van de bedoelde vaste goederen. Uit den aard der zaak moet Z. M. onze geëerbiedigde Koning er grooten prijs op stellen, dat de Soerensche bosschen, welke van outsher de sieraden van het koninklijk zomerverblijf het Loo zijn geweest en het nog zijn, zulks ook in vervolg van tijd blijven.

— Er wordt gesproken, dat aan het min. van binnenl. zaken een ambtenaar zal benoemd worden, volledig bekend met de praktijk van het lager onderwijs, en met den geheelen omvang van het schoolwezen. Te laat heeft men ingezien, dat er behoefte aan eene vaste leiding en eenparige handelwijze in zake van het lager onderwijs noodig is. Jammer is het, dat zulks niet dadelijk geschied is na het uitvaardigen van de wet op het lager onderwijs van 13 Aug. 1857; vele zaken zouden een geheel anderen loop genomen hebben. Dubbel jammer is het, dat zulks nog niet in het begin van dit jaar is geschied, toen art. 12 der genoemde wet begin van uitvoering heeft verkregen, tot welker toepassing een praktisch oog zoo zeer vereischt wordt. De tegenwoordige referendaris zou op wachtgeld gesteld worden. *H. Bl.*

— Men is met het metselwerk aan het Nieuwe drooge dok te Willemsoord geëindigd. Sedert de laatste weken heeft zich eene scheur over den bodem vertoond, die aanvankelijk eenige ongerustheid baarde. — Men vermoedt, dat de ontzettende volumen steen, aan de zijden opgetrokken, door deszelfs zwaarte die scheuring heeft teweeggebragt. Men is onmiddellijk aangevangen de zijmuren met aarde aan te vullen om een tegenwigt en steun te geven. Hoezeer men van plan was geweest met metselen door te gaan, wil men nu eerst de werking van den scheur nagaan. Deskundigen houden de zaak niet voor verontrustend. Met het oude dok, aan welks herstelling men druk arbeidt, gaat het naar wensch vooruit. *Arh. Ct.*

— De heeren *D. A. Schrellen* c. s., wonende te Leyden, hebben zich bij adres tot de Tweede Kamer der Staten Generaal gewend. Zij geven daarbij te kennen, „dat zij zich op den 4. Augustus 1856 hebben gewend tot Z. M. den koning, met eerbiedig verzoek, dat het Hoogstdezelve mogt behagen hun eene voorloopige koncessie te verleenen tot daarstelling en in exploitatie brengen van eenen *spoorweg van Scheveningen langs 's Gravenhage, tot in de nabijheid van Gouda in verbinding met den Rijnspoorweg*, en zij verscheiden malen bij den minister van binnenl. zaken deze aanvrage hebben herhaald;

„dat zij alsnu bij de aanstaande behandeling der ingediende spoorweg-ontwerpen, hebben gemeend de aandacht der Kamer ernstig te moeten vestigen op de door hen gedane en nog aanhangige bovengenoemde aanvrage."

— De *Amster. Cour.* bevat een artikel van den heer *Santhagens*, waarin deze de onuitvoerlijkheid betoogd der doorgraving van Holland op zijn smalst op de wijze, waarop de regering die wil daarstellen, vooral ook omdat Amsterdam, dat reeds zoo zeer onder allerlei lasten gebukt gaat, geene voldoende toelage zou kunnen verstrekken. De heer *S.* meent echter, dat de zaak beter ware te vinden, indien de regering de patentbelasting, die zoo onbillijk verdeeld is, dat Amsterdam alleen *f* 600,000 opbrengt van 't geen die belasting ad *f* 2,700,000 voor 't geheele land oplevert, geheel zou willen opofferen. Dit ware te eerder billijk, omdat de meest welvarende stand, die der landbouwers, steeds geheel ontheven is van de patentbelasting. Als Amsterdam die *f* 600,000 's jaars voor zich bekwam kon de stad de doorgraving geheel voor hare rekening nemen; die kosten toch, op $18^1/_2$ millioen berekend, zouden wel is waar iets meer aan renten vereischen, maar door de vermeerderde welvaart, die de betere gemeenschap met de zee zou daarstellen, zou men dit verschil spoedig herwonnen hebben. De heer *S.* wil dan ook de haven en kanaalgelden doen verminderen, en op die wijze de konkurrentie voor Amsterdam met buitenlandsche havens volhouden. De heer *S.* wil bij dit alles ook eene wijziging in de ekwivalents-belasting en andere zaken, die naar zijn plan den bloei en den goeden handelsgeest in Amsterdam weder zullen doen herleven.

— Ged. Staten van Noord-Braband hebben geweigerd den Raad van 's Bosch te magtigen in verzet te komen tegen het vonnis, waarbij de stad op den eisch der gemeente Orthen veroordeeld is, de begraafplaats, waarop reeds 700 lijken rusten, in den vroegeren toestand terug te brengen, of Orthen gemagtigd wordt dit op kosten van 's Bosch te doen.

— Door den Amsterdamschen gemeenteraad is tot hoogleeraar aan het Athenaeum in de plaats van prof. *Miquel* benoemd Dr. *C. A. J. A. Oudemans.*

— Op verzoek van den heer *Luther*, die den 22. Sept. de 57. kleine planeet heeft ontdekt, is daaraan door den heer *Hoek* van het meteorologisch instituut te Utrecht eene benaming gegeven. Hij heeft haar Mnemosyne genoemd.

*— Naar men verneemt zijn door Z. M. bij het regiment veldartillerie alhier in garnizoen in hunnen rang overgeplaatst de 2e luits. *F. H. Boogaard*, *J. la Grappe Dominicus* en *J. Sluiter* van het 1e reg. vesting-artillerie, en de 2e luits. *J. G. J. Paravicini di Capelli* en *T. C. Visscher*, van het 2e en 3e reg. vestingartillerie.

*— Dingsdag 27 Sept. jl. had te Elten boven Zevenaar de plegtige bevestiging plaats van een predikant bij de onlangs aldaar gestichte Evangelische gemeente. Reeds vroeg verzamelden zich onderscheidene predikanten uit de omliggende gemeenten van Emmerik, Zeddam, Lobith, 's Heerenberg, Zevenaar, Kekum enz. met de leden des kerkeraads, in de benedenzaal van het nieuw gesticht gebouw, waarvan het beneden gedeelte tot school en het boven gedeelte tot kerk of bidzaal is ingerigt. Ten 9 ure begaf zich een stoet van predikanten en gemeenteleden naar de woning van den tot predikant beroepen kandidaat *Voss*, die vandaar werd afgehaald en begeleid naar de bidzaal, alwaar ook onderscheidene burgerlijke autoriteiten van hier en elders zich vereenigd hadden. De predikant *Reinhard* uit Emmerik was met het werk der bevestiging belast. De nieuwe leeraar betrad daarop den kansel en sprak een hartelijk woord, naar aanleiding van Hand. X: 42 en 43. Ds. *Emmink* van Zeddam bragt daarop een broedergroet van het Protestantsche Nederland aan de jonge Evangelische gemeente en herinnerde aan de oude betrekking tot Nederland. Ds. *Westman* van Kleef leidde vervolgens den nieuwen leeraar bij de gemeente in, terwijl ds. *Uhlenbruck* van Emmerik de plegtigheid eindigde met een hartelijk woord en een vurig dankgebed.

— Donderdag overleed te Amsterdam in den ouderdom van 66 jaar, ds. *J. Brave*, sedert 1832 predikant in de hoofdstad, vroeger sinds 1817 aan de Meern, te Maarssen, Doetinchem en Arnhem.

*— Eergisteren morgen werd alhier ter aarde besteld het stoffelijk overschot van den heer *Joannes Hartman*, geb. kamerheer van Z. H. *Pius IX*, pastoor, kanunnik en deken van Utrecht, ridder der orde van den Nederl. Leeuw, kommandeur der orde van de Eikenkroon. Statig trok de lijkstoet de St. Willibrordus-parochie door; en alsof allen behoefte hadden den waardigen man en geliefden herder, die 23 jaren in deze stad werkzaam geweest was, als pastoor eerst, dan als aartspriester en later, bij 't herstel der geregelde kerkorde voor de Roomsch Katholieken, als deken, die aan alles wat sedert zijne komst als pastoor hier ter stede — waarheen hij van Gellicum overgeplaatst werd, — door de R. Katholieken alhier grootsch werd tot stand gebragt, een niet gering aandeel genomen had; die in de ruimste mate 't vertrouwen en de vriendschap genoot van de geestelijkheid zoowel, als de achting en liefde van allen, die ooit met hem in aanraking kwamen;

die bij allen, van welke godsdienstbelijdenis ook, gezien en geacht was; die van de reis, tot herstel zijner gezondheid ondernomen, slechts terugkwam, om in 't midden der zijnen te sterven; — alsof allen behoefte hadden, zeggen wij, een laatsten groet te brengen aan den man, die de opregte vriend was van allen: zoo was er schier overal eene opeengedrongen menigte, en nergens — ook niet bij den overgrooten toeloop bij de kerk en op het kerkhof, — nergens was de minste verstoring, maar overal orde, deelneming en droefenis.

Op de kist zag men de onderscheidingsteekenen zijner geestelijke waardigheid en de ridderorden, die met zooveel regt de borst versierden van den edelen *Hartman*.

Alle geestelijken der stad, het kerkbestuur van St. Willibrordus, kommissien van 't R. K. armbestuur, van de armenschool en der Vincentius-vereeniging begeleidden den overledene ter laatste rustplaats, waar de heer *van Bijleveld*, kanunnik, deken en pastoor van Maarssen, in hartelijke taal, den regtschapen priester schetste, zooals hij in waarheid was.

— De raad der stad Groningen heeft vastgesteld het stadhuis te verlichten ter gelegenheid van de studentenfeesten in de helft dezer maand te houden.

— Te Zaandam is er wedstrijd gehouden van zeil- en roeivaartuigen en daarna voor scherpschutters.

— De heer *Guinta d'Albani* viert heden te 's Hage zijn 50jarig bestaan als boekdrukker aldaar.

— Ds. *ten Kate* heeft van graaf *de Cavour*, namens Koning *Victor Emmanuel* een schrijven ontvangen, om hem geluk te wenschen met zijne uitstekende vertaling van *Tasso's* verlost Jerusalem.

— Morgen ochtend zal de predikbeurt in de Walekerk worden vervuld door den heer *Réville*, predikant te Rotterdam; des namiddags in de Buurkerk door den heer *S. H. Koorders*, predikant te Maarssen; terwijl Maandag avond in de Walekerk bedestond voor de uitbreiding van het Evangelie zal worden gehouden.

— De aankoop van paarden en vee door vreemdelingen is op onze markten voortdurend zeer groot. Gister werd ons dit van de Friesche grenzen gemeld, thans meldt men uit Oosterhout, dat daar in eene week 200 paarden en 400 stuks hoornvee zijn doorgevoerd. — Op den Leerdammer paardenmarkt was dan ook veel aangevoerd; te Buren waren den eenen dag 400, den tweeden 600 en op de Zwollener St. Michaels markt 770 stuks paarden aan de lijn.

— Te Leijden is de leverantie van *fourrages* door den heer *Lammerse* aangenomen, tegen 96, 22½ en 18 cents de 10 ℔ haver, hooi en stroo; te Utrecht waren de aannemingsprijzen van den heer *v. Munster* 85, 26 en 20 cents.

— Te Tilburg zijn 5 woningen afgebrand; alle waren tegen brandschade verzekerd.

WATERHOOGTE.

Arnhem, 30 *Sept.*, 0.89 El.; + AP. 7.84. Gev. 2 d.

De Rijnhoogte te Keulen den 30. Sept. 5 voet 1 duim; 5 voet 2 duim Rijnlandsch.

KONSTANTINOPEL, 21 September.

Het dezer dagen ontdekte komplot had ten doel den dood van den Sultan en zijne ministers en de verheffing tot den troon van des Sultans broeder *Aziz-Effendi*. Den 24. moest de aanslag plaats vinden, en daar *Hussein-Pacha* in zekeren zin het hoofd van het komplot, met eene zending naar Monastir was vertrokken, zocht men, bij uitstel voor mislukking vreezende, een ander om de operatie te leiden, en meende dien gevonden te hebben in *Hassan-Pacha*, kommandant der Bosphorus-vestingen. Deze gaf den Seraskiër van de hem gedane voorstellen kennis, en hield zich toen, op diens raad, alsof hij aan het plan deelnam, tot hij, van alles onderrigt zijnde en alle stukken in handen hebbende, het plan in zijn geheelen omvang aan den Seraskiër mededeelde, die nu de zaamgezworenen liet arresteren, waartoe behalve *Hussein-Pacha* en zekere *Djafer Bey*, die, terwijl hij naar Konstantinopel vervoerd werd, in zee sprong en verdronk, en de mufti opperregter van Top Hané, een aantal geestelijken en disponibel gestelde officieren behoorde.

Volgens het heden verschenen 1. officieel rapport betreffende de instruktie in deze zaak, zou *Hassan Pacha* in ernst een der zaamgezworenen geweest zijn, en een zijner kapiteins het plan verraden hebben.

MADRID, 29 September.

Volgens *de Correspondencia Autografa* heeft de regering berigt ontvangen van eene schikking met Mexiko waarbij het ten uitvoer leggen van traktaten is toegezegd. De schuldigen zullen gestraft en geldelijke schadeloosstellingen verleend worden.

WEENEN, 27 September.

Het gerucht eener binnenlandsche leening wint weder veld.

Van eene aanstaande bijeenkomst des keizers met en Czaar is nog niets bekend.

Volgens tamelijk eensluidende berigten uit de kroonlanden, is de oogst bijna overal, en vooral in het Banaat, beneden de verwachting gebleven.

BERLIJN, 29 September.

De *Volkz. Ztg.* bevat eenige mededeelingen omtrent de te Verona gehouden konferentie tusschen de beide keizers. Toen *Napoleon* van het bestuur van Venetië begon te spreken en op de noodzakelijkheid van konstitutioneele hervormingen wees, antwoordde *Frans Jozef*: *»Oui, déjà auparavant j'avais l'intention de faire quelques concessions; mais vous Français, vous parlez toujours de »constitution" — moi je n'en veux pas, je ferai bien quelques concessions, mais pas plus."* Toen *Napoleon* later over de bemiddeling der neutrale mogendheden sprak en Duitschland noemde, viel *Frans Jozef* hem in de rede en riep driftig: *»Oh, quant à ceux, je vous les abandonne, battez-les, montrez leur ce que c'est que vos Zouaves! j'en serai bien aise, je vous le promets."*

De gebroeders *Schlagintweit* houden zich bezig met de bearbeiding der wetenschappelijke stof, door hen in Indië en Thibet opgedaan. Beide geleerden, van Munchen geboortig, zijn door den koning van Beijeren tot den adelstand verheven.

KEULEN, 30 September.

Er is in eene vergadering der Stadtverordneten aangenomen, dat nevens de groote vaste brug ook de schipbrug tusschen Keulen en Deutz in stand diende gehouden te worden.

LONDEN, 29 September.

De alderman *Carter*, is tot lord mayor voor het volgende jaar verkozen.

De *Morn. Post* bevat een artikel, waarin hij beweert, dat Oostenrijk, door de onderhandelingen te rekken, tijd tracht te winnen om *Pius IX* en den hertogen gelegenheid te geven zich troepen te verschaffen. Het blad waarschuwt daarom de Midden-Italiaansche staten, op hunne hoede te zijn en te zorgen, dat hunne strijdmagt in goede orde zij.

De Parijsche korrespondentiën der Engelsche dagbladen loopen steeds over den verbazenden omvang der verdedigingswerken op de Fransche kust en over den aanbouw van een getal oorlogsvaartuigen, vooral wat de zoogenaamde fregattes blindées betreft. De kosten der kustwerken worden berekend op ongeveer twintig millioen Hollandsch. Het Fransche bewind schijnt niet alleen een materieel overwigt op Engelands zeemagt te beoogen, maar het heeft den schijn alsof het wenschte aan alle mogelijke vijandige alliantiën het hoofd te kunnen bieden.

— 30 *Sept.* Gec. 95¾; Peru 4½ pCt. —; 3 pCt. —; Venez. 5 pCt. 28½; 2¼ pCt. 15¼; Port. 3 pCt. —; Sp. 3 pCt. 46¾; 1½ pCt. 34½; Rusl. 4½ pCt. —; 5 pCt. —; Holl. 2½ pCt. —; 4 pCt. —; Sard. 87.

PARIJS, 29 September.

Te Bordeaux worden groote toebereidselen gemaakt voor de ontvangst van den keizer, die, naar men meent, er ten minste 24 uren zal doorbrengen. Ook te Compiegne worden buitengewone toebereidselen gemaakt, zoodat men er groote feesten wacht.

Bij een uitstapje op de Mouette heeft de keizerin in groot gevaar verkeerd. De wind omgeslagen zijnde, zette het vaartuig koers naar Biarritz, waar het binnenloopen echter daardoor zeer moeijelijk was. Op bevel des keizers werden er dadelijk booten uitgezonden, die de Mouette nog konden waarschuwen, om naar Bayonne te stevenen.

De *Univers* verwijt heden der regering in een schrijven uit Cochin-China het mislukken der onderneming tegen het rijk van Annam. Het blad vergeet echter er bij te zeggen, dat die expeditie ondernomen is op grond der verkeerde inlichtingen van de R. Katholieke zendelingen, die verzekerd hadden, dat de Fransche en Spaansche troepen door een groot deel der Christenbevolking met geestdrift zouden worden ontvangen. En wat is er gebeurd? Niemand heeft de expeditie de geringste ondersteuning verleend of aangeboden.

Het *Journal des Debats* neemt heden de partij der hertogdommen op. Het ware, zegt het blad, gewis veel gemakkelijker geweest zoo de hertogen rustig waren teruggekeerd. Zoo dit echter niet gebeuren kan, is het dien vorsten zelven te wijten. In 1859 is tusschen hen en hunne onderdanen eene veel grootere scheiding ontstaan, dan in 1848. Zij hebben zich gedurende den oorlog verontnationaliseerd, gelijk burgers die in een vreemd land dienst nemen; zij zijn verder gegaan en hebben bij den vijand dienst genomen. Zij zijn nu geen Italiaansche prinsen meer, maar Oostenrijksche, en dat wel tengevolge eener onherstelbare handeling. Hadden zij nog gedaan als de hertogin van Parma, dan zouden hunne onderdanen hen welligt teruggenomen hebben, om uit de tegenwoordige verwikkelingen te geraken. Het blad bewondert verder de gematigdheid der Italianen tegenover die vorsten. Zij hebben hen niet gehoond, beleedigd, noch gezegd, dat zij tirannen zijn; zij hebben eenvoudig gezegd: »gij zijt Oostenrijkers, en dat is voldoende." Het gevoel van onafhankelijkheid toch is een absoluut gevoel, dat geen transaktie toelaat. Dat gevoel nu heeft Italië door alle poriën ingezogen. Het zal niets baten of men het toeroept, dat het gevaar loopt een meester tegen een anderen te verruilen, en zoo het waar is, dat de restauratie door Oostenrijk tot voorwaarde voor een zachter regeringsstelsel in Italië gesteld is, dan is dit eene niet te kwalificeren staatkunde. Trouwens de veranderingen die Oostenrijk zou kunnen invoeren zouden van weinig beteekenis zijn. Italië verlangt niet door Oostenrijk goed bestuurd te worden, maar, des noods slecht, door Italianen geregeerd, zich zelven toe te behooren. Het doel van den oorlog was: Italië te verlossen van den Oostenrijkschen dwang, en den Italianen in staat te stellen hunne wenschen uit te drukken en hunne regeringen te kiezen. Oostenrijk wilde niet alleen zelf geene hervormingen invoeren, maar belette ook dat anderen, met name de Italiaansche vorsten, het deden. Dezen hadden door den oorlog even als hunne volken van den Oostenrijkschen invloed kunnen worden bevrijd; zij hebben het niet gewild. Zij hebben hun lot gekozen, en dat moeten zij nu maar behouden. Van de hun door den oorlog geschonken vrijheid van handelen hebben de Italianen gebruik gemaakt. Men heeft hun dat van onderscheidene zijden verweten. Men is verrast, bijna ontsticht over de orde, de eensgezindheid, waarmede zij hunne wenschen uitgesproken hebben en hunne zaken thans besturen. Men meent een groot argument gevonden te hebben door te zeggen, dat de Italiaansche beweging eene zamenspanning is der hoogere standen en der verlichte standen. Wij voor ons, die niet meenen dat regt en gelijk altijd aan de zijde der massa zijn, hechten aan die beschuldiging geringe waarde, en wij zien niet in, wat de vorsten er bij gewonnen zullen hebben, zoo men al mogt bewijzen, dat al wat in den lande edel, verlicht, wetenschappelijk en beschaafd is, zich onherroepelijk tegen hen heeft verklaard.

»Het is mogelijk, zegt het blad ten slotte, dat de Italianen, in deze gelijk aan vele anderen, niet regt weten wat zij willen, maar zeker weten zij wat zij niet willen, en wel dat zij niet meer Oostenrijkers willen zijn en het ook nooit meer zullen zijn."

De *Constitutionnel* heeft een artikel geleverd, ten betooge, dat het administratief toezigt op de pers verre te verkiezen is boven het geregtelijk toezigt, en wel omdat de regter met de wet niet kan transigeren, terwijl dit juist wel het werk der administratie is.

Het *Journ. des Déb.* vraagt waarom men dat toezigtstelsel dan alleen op de pers toepast en niet ook bv. de individueele vrijheid van zijne weldaden laat genieten; waarom men bv. niet de *lettres de cachet* weêr invoert. Dat administratief toezigt nu zou de dagbladpers in eene geheel geprivilegieerde positie brengen, zoo men aannam, dat het boven de regterlijke jurisdiktie te verkiezen ware. Dat privilegie echter verlangt de pers niet; de revolutie van 89 heeft alle privilegiën afgeschaft. Maar daarenboven het bestaat niet, en het blad wijst op het proces *Montalembert*, ten bewijze dat de pers wel degelijk ook aan de jurisdiktie der geregtshoven onderworpen is.

Het *J. d. D.* besluit met de volgende opmerking: »De openbaarmaking van dit artikel van den *Const.* heeft ons evenzeer verbaasd, als de theoriën die er in worden verkondigd. Wij hadden gemeend, te oordeelen naar de nota van den *Moniteur*, dat de diskussie over het dekreet van 1852 gesloten was. Nu schijnt het ons moeijelijk toe het tegenwoordig perstoezigt te bespreken, zonder de gebreken aan te toonen, die men er in kan ontdekken en wil verbeteren, en dus zonder de bestaande wetgeving aan te tasten, waarvan de *Moniteur* ons ronduit gewaarschuwd heeft ons te onthouden. Wij zijn overtuigd, dat de *Const.* er geen oogenblik aan gedacht heeft, ons op een terrein te lokken, door de administratie uitdrukkelijk als gevaarlijk aangewezen; maar daar wij volstrekt niet zeker zijn het even veilig te zullen bewandelen als hij, zullen wij het liever niet betreden en ons bepalen tot bovenstaande korte opmerkingen. Men kan in zoodanige zaak niet te voorzigtig zijn; de stoutheid van een zou welligt niet die van een ander regtvaardigen. Wij zullen dus liever met de rat van den goeden *La Fontaine* zeggen:

»Et quand tu serais sac je n'approcherais pas."

— 30 *Sept.* Rente op tijd 3 pCt. 69,20; Fr.-Oost. Spw. 551,25; Sp. 1½ pCt. 34⅝; 3 pCt. 43⅜.

MARSEILLE, 29 September.

De koning der Belgen is gelukkig hier aangekomen, na door een zeer hevig, van een waterhoos vergezeld onweder overvallen te zijn.

De koning is ontvangen door den generaal, die over de militaire divisie het bevel voert, door den prefekt, door den heer *Ferrari*, konsul van België te Marseille.

Men zegt, dat de koning voornemens is Toulon te bezoeken.

De heer *v. Bach*, Oostenrijksch gezant, is aangekomen en den 25. door den Paus in bijzonder gehoor ontvangen.

De Paus heeft in het jongste konsistoire eene allokutie gehouden, waarin hij er zich over beklaagd heeft, dat de omwenteling der Romagna door aansporing van buiten veroorzaakt was.

ADVERTENTIEN.

*** Getrouwd:
F. H. A. WENTZKY
en
G. T. A. J. LAMBERT.
Utrecht, 29 Sept. 1859. *Eenige kennisgeving.*

*** Getrouwd:
J. LEENARTS,
Wed^r C. DE RUIJTER,
en
J. HOUTMAN,
Wed^we J. G. BRUNING.
Utrecht, 29 Sept. 1859.

*** Heden verloste *ontijdig*, doch *voorspoedig* van eenen *dooden ZOON*, Vrouwe C. G. 's GRAVESANDE GUICHERIT, geliefde Echtgenoot van Dr. A. W. M. VAN HASSELT, Off. v. Gez.^d 1. kl.
Utrecht, 29 Sept. 1859. *Eenige kennisgeving.*

*** Heden overleed, na eene kortstondige ziekte, in den ouderdom van ruim 11 jaren, mijn eenige Zoon, PILIP GERARD, betreurd door deszelfs familie en mij.
Utrecht, 1 Oct. 1859. P. G. HEITZ.
Verzoeke deze als bijzondere en algemeene kennisgeving aan te nemen.

*** ZONDAG AVOND 2 OCTOBER
BUITENGEWONE VOORSTELLING IN DE
GOOCHELKUNST.
Entree vrij. W. C. HEIJMANS.

*** Om in werking te treden met 1° Januarij 1860, zal in het Policiewezen te Utrecht, eene belangrijke uitbreiding tot stand komen.

Degenen die genegen zijn, om in gemelde uitbreiding, voor de betrekking van **Agent van Policie** in aanmerking te komen, kunnen zich tot dat einde persoonlijk met verzoekschrift en onder overlegging van bewijzen van vroegere diensten, tot den 15. October 1859, (uitgenomen den Zondag), des voormiddags van 10 tot 12 ure aanmelden aan het Hoofd-Commissariaat van Policie, aldaar.

Vereischten zijn: een leeftijd beneden de 35 jaren, sterke ligchaamsbouw zonder gebreken, goed lezen en schrijven en de wetenschap om processen-verbaal op te maken; — terwijl ook bijzonder zal gelet worden op de zoodanigen die in den militairenstand den graad van Onderofficier bekleed hebben en aan al het vorenstaande kunnen beantwoorden.

Utrecht, den 16. September 1859.
De Hoofd-Commissaris van Policie,
W. VAN GOUDOEVER.

*** Men is voornemens op Donderdag den 6. October 1859, des voormiddags ten 11 ure, in *de Roode Leeuw*, te Amerongen, publiek te verkoopen: Een HEERENHUIS, bestaande uit 5 behangen Kamers, waarvan 2 geplafonneerd en 3 met stookplaatsen voorzien, met Keuken, Kelder, Zolder, Bergplaats en Tuin, zeer aangenaam gelegen aan den straatweg in het dorp Amerongen, bewesten de Nieuwe Laan.

Nader onderrigt te bekomen ten kantore van den Notaris IMMINK, te Amerongen.

*** Op Donderdag den 6den October 1859, des voormiddags ten 10 ure, zullen op de Buitenplaats *Koppelrust*, nabij Abcoude, ten overstaan van den Notaris S. VAN KEMPEN, residerende te Abcoude, publiek worden verkocht: Eenige

Meubilaire en andere roerende Goederen,

waaronder een Kabinet, Kanapé, Ledikanten, Mahoniehouten Schrijfbureau, een Badkuip met Verwarmings-toestel, Tafels, Stoelen, Vloerkleeden, enz. Alles daags te voren te bezigtigen.

*** De Notaris J. C. VAN DER HEIJDEN te Mijdrecht, zal op Donderdag, den 27sten October 1859, des voormiddags ten 11 ure, in het Gemeentehuis te Mijdrecht publiek veilen en verkoopen:

Eene Kapitale BOERENHOFSTEDE, genaamd *DE VERBETERING*, bestaande in eene grootendeels vernieuwde Boerenwoning met ruimen Koestalling, Zomerhuis en Schuur, Hooiberg en verdere betimmeringen, Erve, Werf en Tuin, mitsgaders welteogemaakte WEI- en HOOILANDEN en WATER, staande en gelegen te Abcoude Proostdij, in het Veen, aan de veldezijde, geheel groot 16 Bunders 97 Roeden 80 Ellen.

In huur bij *P. Kamper*, tot 1 Januarij en 1 Mei 1863, met het regt om de huur daarna nog 6 jaren voort te zetten, voor *f* 750.— 's jaars, terwijl de huurder bovendien jaarlijks voor *f* 100.— aan vuilnis moet aankoopen.

Voorts eenige perceelen uitmuntend WEI- of HOOILAND, benevens VEENAKKERS en WATER, gelegen onder Mijdrecht, te zamen ter grootte van 8 Bunders 67 Roeden 40 Ellen. Drie HUIZEN en aanbehooren aan den Hoef onder Mijdrecht. Eene HUIZINGE en TUIN, te Mijdrecht in het dorp; — En eindelijk een perceel WEI- RIETBOSCHLAND en KADE, gelegen onder Zevenhoven, groot 3 Bunders 21 Roeden 79 Ellen.

Zullende op de BOERENHOFSTEDE bovengemeld, een kapitaal van *f* 10.000.— kunnen gevestigd blijven, tegen een rente van 4 pCt. 's jaars, te bevragen bij bovengen. Notaris.

Breeder bij billetten en nadere informatien te bekomen ten Kantore van bovengenoemden Notaris.

*** **Men vraagt** tegen 1° November eene knappe eerlijke DIENSTBODE, als Meid alleen, in een klein huishouden. Adres in persoon of met briefjes letter S. aan het Bureau der Utrechtsche Courant.

*** In een dorp op de Veluwe wordt voor een Kruideniers- en Manufactuurwinkel een BEDIENDE of KNECHT gevraagd. Reflecterenden gelieven zich, onder opgave van ouderdom, godsdienst, en waar informatie te bekomen is, te adresseren met franco brieven onder lett. A. Z. aan den Boekh. W. L. OKHUIJZEN te Amersfoort.

VERHUISD,

*** **naar het Vreeburg,** boven E. NIEKERK, Kruidenier, wijk C. N°. 747.
J. BOS.

*** Gisteren avond is in de nabijheid van het Station van den Rijnspoorweg **Verloren** eene Portefeuille, inhoudende tusschen *f* 700 à *f* 800 aan Bankpapier, Muntbilletten en Coupons; alsmede eenige Papieren voor den Vinder van geen waarde. Die dezelve terug bezorgt aan het Bureau dezer Courant zal eene goede belooning genieten.

*** De ondergeteekende berigt aan Heeren Studenten, dat hij niet meer als Repetitor zal werkzaam zijn.

Hij betuigt zijnen dank, voor de belangstelling, gedurende een groot aantal jaren in zulk eene ruime mate ondervonden.

1 October 1859. E. R. VERMEER.

*** Un précepteur, du C. P., muni de bons certificats, examiné dans les langues Holl., Franç., et Angl., sachant instruire l'Allem. l'Espagn. le dessin et les principes des Mathémat., désire une place comme GOUVENEUR EXTERNE. S'adresser sous les initiales A. C. chez les Libraires A. F. BLANCHE EN COMP. à Utrecht.

ZEYST.

*** Bij J. HORWEGE, Schrijnwerker te Zeyst, staat een gebruikte maar nog goede zeven octaafs **Piano** in Notenboomen kast, Duitsche mechaniek en zwaar van toon, tot een geringen prijs, alsmede een nieuwe Mahoniehouten **Bureau** en **Kanapé,** en een mooije IJvoren **Bloemenhanger** onder glazen stolp, en eenige andere **Meubels,** tot civiele prijzen te koop.

ADVERTEREN
IN DEN
NIEUWEN UTRECHTSCHEN ALMANAK.

*** De eerste proeve tot adverteren in den Nieuwen Utrechtschen Almanak van voorleden jaar mogen wij als welgelukt beschouwen. De daarin voorkomende rubriek Advertentiën werd door meerderen gezocht, dan men verwachtte, waarom dan ook alle Advertentiën niet zijn kunnen opgenomen worden. Indien men ook in aanmerking neemt, dat 15000 à 20000 van deze Almanakken in de Provincie worden verspreid, en dat die Jaarboekjes telkens in de hand worden genomen, dan is het zeker niet te verwonderen, dat belangstellenden gretig van ons voorstel tot opname hebben gebruik gemaakt. Om de onkosten van het drukken en papier echter te dekken hebben de Uitgevers besloten een vasten prijs voor die Advertentiën te bepalen van **25 cents per gewonen regel,** groote regels naar gelang van de plaatsruimte die ze innemen. Zij verzoeken de belanghebbenden zich thans ten spoedigste ten hunnen kantore aan te melden, daar de Almanak zoo goed als gereed ligt, en dus het blad met Advertentiën spoedig moet worden afgedrukt.

Adres *Korte Nieuwstraat.* L. E. BOSCH EN ZOON.

STRAAT-VERLICHTING.

Okt.	GAZ-VERLICHTING. Aansteken.	GAZ-VERLICHTING. Blusschen.	OLIE-VERLICHTING. Aansteken.	OLIE-VERLICHTING. Blusschen.
2	7 uur.	3 uur.	7 uur.	3 uur.
3	7 „	3 „	7 „	3 „
4	7 „	3 „	7 „	3 „
5	7 „	3 „	7 „	3 „
6	7 „	3 „	9 „	3 „
7	8 „	3 „	10 „	3 „
8	10 „	3 „	10 „	3 „

WAARNEMINGEN, gedaan op het Koninklijk Nederl. Meteorologisch Observatorium te Utrecht. (*Zonnenburg.*)

Sept.	Uren.	Wind-rigt.	Wind-kr.	Barom. bij 0°.	Ther F.	Afwijk. d.Temp.	Vochtigh.	Gev. regen.	*Opmerkingen.*
			N a.						
30	2	zw.	10.0	760.75	64.4	+ 4.0	0.72	0.	Bewolkt.
o.	10	zw.	6.0	60.85	58.3	+ 6.3	0.83	0.1	Idem.
1	8	z.	0.5	60.75	57.6	+ 4.0	0.84	0.	Idem.

Marktberigten.

AMERSFOORT, 30 September.

Tarwe van *f* 8.50 tot *f* 9.25; Rogge van *f* 6.00 tot *f* 7.00. Boekweit van *f* 6.20 tot *f* 6.60 het mud. Appelen van *f* 5.00 tot *f* 7.00. Aardappelen van *f* 1.90 tot *f* 2.10 het mud. Hoenderеijeren van *f* 2.50 tot *f* 3.00 de 100 stuks. Boter van *f* 0.90 tot *f* 1.00 het Ned. pond.

ARNHEM, 30 September.

Oude Weit van *f* 9.50 tot *f* 11.00. Nieuwe Weit van *f* 8.30 tot *f* 10.50. Rogge van *f* 6.50 tot *f* 7.40. Boekweit van *f* 5.50 tot *f* 6.50. Garst van *f* 5.00 tot *f* 5.50. Friesche Haver van *f* 4.00 tot *f* 4.40. Voerhaver van *f* 3.00 tot *f* 3.75. Paardenboonen van *f* 7.50 tot *f* 8.50. Aardappelen van *f* 1.80 tot *f* 2.50 Boter per Ned. pond van *f* 0.90 tot *f* 1.08. Appelen van *f* 3.00 tot *f* 4.50. Peren van *f* 5.00 tot *f* 7.00.

AMSTERDAM 30 September.

Tarwe en Rogge onveranderd; 120, 121 ℔ o. Vries. *f* 225, *f* 230; — Rogge 125 ℔ Pruis. *f* 195; 118 ℔ Petersburg *f* 168. — Garst in een doen; 118 ℔ Deensche *f* 193. — Boekweit in een doen; 118 ℔ Holst. *f* 180.

DORDRECHT, 29 September.

Granen. Tarwe. Onze markt was heden van Jarige en Nieuwe Zeeuwsche Vlaamsche en Overmaassche Tarwe matig voorzien, dezelve ging van 20 tot 30 Cts. hooger aan gebruikers langzaam van de hand; eenige aangevoerde partijtjes Zomer werden tot genoteerde prijzen met graagte genomen. Jar. Zeeuws. Vlaams. en Overm. *f* 9 à *f* 9.60; Nieuwe dito *f* 8.40 à *f* 8.90; dito afwijkende en geringe *f* 7.20 à *f* 7.90. Rogge. Jarige en Nieuwe Zeeuwsche, Vlaamsche en Overmaassche vond bij redelijken aanvoer alleen in de puike zuivere soorten tot 40 Cts. verhooging eenige vraag. Jar. Zeeuws. Vlaams. en Overm. *f* 6.40 à *f* 6.80 en Nieuwe dito *f* 6.50 à *f* 7. Garst. Winter en Zomer weinig aangevoerd en tot iets hooger prijs vlug te plaatsen. Zeeuws. Flakkeesche en Overm. Winter *f* 5.40 à *f* 5.80 en Zomer dito *f* 5 à *f* 5.10 Spelt werd weinig getoond en vond tot 20 Cts hooger van *f* 2.80 tot *f* 3.30 naar kwaliteit genegene koopers. Haver. Inlandsche Voeder en Dikke werd weinig geveild en vond tot vorige prijzen goede vraag. Zeeuws. en Inlands. Voeder *f* 2.30 à *f* 3 en Dikke dito *f* 3.20 à *f* 4 Boekweit was heden weinig ter veil en werd tot merkelijk hooger prijs, als: Oosterhoutsche en puike Vlaamsche op 70 Ned. ℔ *f* 200 aan benoodigde verkocht.

SCHIEDAM, 30 September.

Granen. Verkocht. Rogge: 148 ℔ Windau *f* 190 6/w. Gerst. 130 ℔ Coursche *f* 174 3/m.

Moutwijn per Ned. vat zonder fust *f* 14.00. Jenever id. *f* 19.50. Amst. proef *f* 20.75. Alles zonder de belasting. Spoeling per Ketel *f* 0.30.

AMSTERDAM 30 September 1859.

NEDERLAND.					
Werkel. Schuld	2 1/2 pCt.		64 7/16	64 5/8	64 7/16
dito dito	3	„	77	77 1/4	
dito dito	4	„	98 3/16	98 1/4	
Handelmaatschappij. .	4 1/2	„	127	127 1/8	
Aand. Rijn-Spoorweg.	4 1/2	„	101 1/8		
SPANJE.					
Obligatien	1 3/4 pCt.		33 5/8	33 7/8	33 5/8
Obligatien	3	„	45 3/4		
Binnenl. Schuld. . . .	3	„	43 1/8	43 3/8	43 3/8
Amortisable			11 3/16		
Bewijzen Koepons			4 3/4		
PORTUGAL.					
Obligatiën	3	pCt.	44 13/16	44 1/8	
dito 1856/57. . . .	3	„	43 5/16	43 3/8	
dito 1859	3	„	43 1/8		
RUSLAND.					
Oblig. bij *Hope en C^o.*	5	„	104 3/8		
Obligat. 1828 & 1829.	5	„	102 1/4	102 3/8	
Certifikat. 1831 & 1833	5	„	87		
Certifikaten 1840 . . .	4	„	83 1/2		
Cert. bij *Stieglitz* . . .	4	„	83 1/2		
„ „ N.	4	„	83 1/2		
dito 1855 6e Serie . .	5	„	100 1/8	101 1/8	100 1/16
dito Adm. te Londen	4 1/2	„	96 1/8		
Certifik. van Assign. .	6	„	63 3/4		
POLEN.					
Obligatiën	4	pCt.	79 1/2		
PRUISSEN.					
Obligatiën	5	„	101 3/4	101 7/8	
OOSTENRIJK.					
Oblig. Metaliek	5	pCt.	55 3/4	56 1/4	55 7/8
Oblig. Rente Am.. . .	5	„	75 1/4		
dito dito Nat. 1854. .	5	„	60 9/16	60 7/8	60 5/8
dito dito	2 1/2	„	29 3/4	30	29 3/4
BRAZILIE.					
Geldl. 1824, £ 100. .	5	pCt.	99 7/8		
AMERIKA.					
Ecuad. Oblig. 1855. .	1	„	14 15/16	15	
Venez. Oblig.	3	„	27 1/16	27 1/4	
Grenada, Oblig. . . .	3 1/4	„	16 1/8	16 3/16	
Mexiko, Obl.	3	„	21 11/16	22 1/8	

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.

Bijvoegsel bij No. 234
van de Utrechtsche Prov. en Stads-Courant.

STATEN-GENERAAL.

TWEEDE KAMER.

SPOORWEGEN.

ADRES

VAN HET

AMSTERDAMSCH-UTRECHTSCH SPOORWEG-KOMITEE.

AAN

DE TWEEDE KAMER DER STATEN-GENERAAL.

Mijne Heeren!

De ondergeteekenden, inwoners der steden Amsterdam en Utrecht, zich vereenigd hebbende tot een komitee, ten einde in overweging te nemen, of de thans verleende koncessiën voor den aanleg van spoorwegen het belang van Nederland in het algemeen, en dat hunner gewesten in het bijzonder bevorderlijk zijn, nemen de vrijheid bij Uwe vergadering eerbiedig hunne bezwaren tegen de wet tot bekrachtiging dier koncessiën in te brengen.

Met diep leedwezen hebben wij bespeurd, dat de in verschillende adressen van provinciale Staten, gemeente-besturen, Kamers van koophandel en andere belanghebbenden zoo krachtig aangevoerde bezwaren tegen de voorgestelde rigting der spoorwegen, niet den geringsten invloed op de plannen der regering mogten erlangen. De bij de memorie van beantwoording van het wetsontwerp op de Zuider-spoorwegen gevoegde gewijzigde koncessie heeft integendeel bij ons de overtuiging gevestigd, dat de gemaakte veranderingen in stede van aan de regtmatige en billijke eischen der provinciën N. Holland en Utrecht, met name die van de hoofdsteden, in het belang van het algemeen te gemoet te komen, slechts kunnen strekken, om de ontworpen rigting voor den Staat slechter en kostbaarder te maken, zonder de daaraan verbonden nadeelen, wat de hoofdzaak betreft, te vermijden.

Wij wenschen daarom alsnog aan Uwe vergadering onze beschouwingen mede te deelen omtrent deze onderneming, welke op de welvaart onzer gewesten en de toekomst van ons vaderland zoo grooten invloed zal uitoefenen.

Vooraf wenschen wij de blaam van ons te werpen, alsof wij de veeljarige onderhandelingen omtrent den aanleg van spoorwegen wenschen te verlengen en eene zaak op de lange baan te schuiven, wier volvoering eene algemeene behoefte is geworden.

Wij zijn ten volle overtuigd dat de tijd van handelen gekomen is, dat Nederland bij andere volken in ontwikkeling ten achteren staat, en dat er aan dien toestand van stelselloosheid een einde moet komen.

Maar, waar het geldt eene onderneming tot stand te brengen, van wier goede uitvoering zóóveel afhangt, daar moet men in de eerste plaats waarborgen bezitten, dat de gemaakte plannen aan het gewenschte doel kunnen beantwoorden.

Wanneer eenmaal de wegen liggen en de schatkist ledig is, kan men een zóóveel omvattend werk niet weder op nieuw beginnen, en dan is het laat, om de nadeelen van een eenmaal aangenomen stelsel te voorkomen.

Met betrekking tot de rigting der aan te leggen Spoorwegen gaan wij uit van het denkbeeld door de meerderheid van de leden Uwer Vergadering aangegeven en ook door de regering, blijkens de memorie van beantwoording van het wetsontwerp op de Noorder-Spoorwegen erkend, dat het hoofddoel moet zijn: „onze havens en de groote middenpunten van ons „verkeer met Noord-Duitschland en de Rijn-provinciën „te verbinden, en die verbindingen aldus aan te „leggen, dat zij tevens tusschen de hoofdzetels van „ons binnenlandsch verkeer de meest snelle gemeen-„schap mogelijk maken.” De verbinding met Antwerpen, Luik en de Belgische mijndistrikten, het is herhaalde malen duidelijk aangetoond, is niet van dat belang, om in de eerste plaats als hoofddoel aangemerkt te worden.

Indien men de gunstigste gevolgen mag verwachten van eene versnelde kommunikatie met die plaatsen, waar wij met Antwerpen konkurreren, dat is met Noord-Duitschland en de Rijn-provinciën, waar wij zelfs veel boven Antwerpen vóór hebben, zoo kan dit niet in die mate gezegd worden van plaatsen, waar uit den aard der zaak alles in het voordeel is van den Antwerpschen handel.

Wil men dat door uwe vergadering zoo juist omschreven doel op de minst kostbare wijze bereiken, dan moet Utrecht het centrale verbindigspunt zijn tusschen het Noorden en het Zuiden, tusschen het Oosten en het Westen. Utrecht als middenpunt aan te nemen is, welke voorwendsels men daartegen ook heeft aangevoerd, de eenige basis, waarop men op redelijken grond in Nederland een spoorwegstelsel kan bouwen. De natuurlijke ligging des lands wijst het aan. De verbinding van den Rijn-spoorweg te Utrecht, bewijst dat men dit altijd voor oogen heeft gehad. Alles toont aan, dat die plaats als centrum alleen aan de behoeften van het nationaal en internationaal verkeer kan voldoen.

Legt men een spoorweg van Utrecht hetzij over Deventer, hetzij over Zwolle, langs Meppel, Assen, Groningen en Leeuwarden naar Harlingen, met eene lijn van Deventer of Zwolle over Almelo en Enschedé naar de grenzen; voegt men hierbij in het belang der Ysselsteden, eene lokale lijn van Deventer of Zwolle naar Arnhem, dan heeft men een Noorderspoorweg, loopende over een lengte van cirka 400 mijlen, die op volkomenste wijze aan het doel beantwoordt, aller wenschen bevredigt en bij niemand tegenzin kan verwekken. De Noordelijke provinciën hebben de kortst mogelijke verbinding met de provinciën Gelderland, Utrecht, Noord- en Zuid-Holland; Rotterdam en Amsterdam hebben eene regtstreeksche verbinding met Twenthe en Noord-Duitschland. Het Noorden is dus met het Westen en het Oosten vereenigd, en de groote handelsteden zien, wat Duitschland betreft, hunne belangen volkomen behartigd.

Wanneer men Utrecht evenzeer als centraalpunt aannemende, den weg laat loopen over Culemborg, Bommel, Empel, 's Hertogenbosch, Helmond, Venlo en Roermond (deze beide laatste plaatsen met de grenzen verbindende) naar Maastricht en van 's Hertogenbosch over Tilburg (met eene aansluiting aan de Belgische grenzen), Breda, Roosendaal, Goes, Middelburg naar Vlissingen, dan verkrijgt men een Zuiderspoorweg, loopende over eene lengte van 360 mijlen, die op voldoende wijze aan de eischen van het algemeen verkeer voldoet. De Noordelijke provinciën verkrijgen eene goede verbinding met de provinciën Noord-Brabant, Zeeland en Limburg; Amsterdam heeft eene regtstreeksche verbinding met den Boven-Maas en den linker Rijnoever, en Rotterdam verkrijgt die verbinding evenzeer over Utrecht. De provincie Zeeland is niet meer afgesloten en de voornaamste plaatsen van Noord-Brabant, waaronder de hoofdstad 's Hertogenbosch, hebben eene goede verbinding met Utrecht, Amsterdam en Rotterdam, eene verbinding, waaraan die provincie zulk eene groote behoefte heeft. Later zou men in dit net kunnen opnemen eene lijn van Deil over Tiel naar Nijmegen ter aansluiting aan de Crefeldsche lijn.

De nadeelen, aan die rigting verbonden, zouden daarin bestaan, dat de verbinding van Rotterdam met den Hollandsch-Belgischen Spoorweg niet volkomen is, en dat Rotterdam een omweg van 17 mijlen moet maken, om den linker Rijnoever te bereiken. Het laatste is van gering belang, en zal als zoodanig ook door de regering erkend worden, die zulks met toepassing op Amsterdam herhaaldelijk betoogd heeft, en van wie men niet mag onderstellen, dat zij met betrekking tot Rotterdam hier anders over zal denken. Het eerste is, hoewel de verbinding met Antwerpen en Brussel niet als hoofddoel kan aangemerkt worden, niet van gewigt ontbloot, maar zal blijken niet van overwegenden invloed te zijn, indien men het vergelijkt met de oneindig veel belangrijker nadeelen aan de thans ontworpen rigting verbonden.

Dat de verbinding van de Noorder- en Zuiderspoorwegen te Utrecht moet plaats hebben, wordt niet alleen beweerd door die steden welke een regtstreeksch belang daarbij hebben, maar is, zoolang de kwestie der spoorwegen behandeld is, steeds erkend en wordt zelfs door deze regering, die voor het eerst een ander stelsel verdedigt, niet betwist. Door eene bloote ontkentenis van de mogelijkheid der rivierovergangen, acht zij zich ontslagen van de beoordeeling van een stelsel, dat het eerst op den voorgrond verdiende te staan. Zich beroepende op de geenszins bewezene stelling, ongemotiveerd daarheen geworpen door den Waterstaat, dat de overbrugging van de Lek verstoppingen zou te weeg brengen, heeft zij gemeend het dringende verzoek van zoo velen om naauwkeurig onderzoek te moeten weigeren. En toch, gelooven wij, had men regt te verwachten, dat eene zaak waaraan zoo groote belangen verknocht zijn, tot meerdere zekerheid gebragt werd, en kon men niet denken dat de zoozeer benadeelde gewesten zich met eene bloote negatie zouden tevreden stellen. De ondergeteekenden hebben daarom gemeend die taak op zich te moeten nemen. Zij hebben den bekwamen ingenieur *J. W. G. Fynjé* het onderzoek van den weg van Utrecht over Culemborg naar 's Hertogenbosch opgedragen. Deze heeft bereids een voorloopig verslag aan het komitee ingediend, waarin ten duidelijkste betoogd wordt, dat, hoewel betrekkelijk groote kosten tot het nemen van de noodige voorzorgen vereischt worden, echter op redelijke gronden niet aan de mogelijkheid kan getwijfeld worden, om zonder gevaar voor de daarbij betrokken polders de rivieren met bruggen over te gaan. Dat voorloopig rapport, hetwelk spoedig door een meer uitvoerig, vergezeld van de noodige kaarten en profils zal gevolgd worden, hebben wij de eer aan uwe vergadering aan te bieden. Het kan gewis in naauwkeurigheid opwegen tegen de meer oppervlakkige onderzoekingen door den waterstaat aan de regering medegedeeld. Het nieuw ingestelde onderzoek, waarvan in de memorie van beantwoording gewag gemaakt wordt, is het duidelijkste bewijs, dat bij de regering geene gevestigde opinie omtrent dit punt heerscht. Werd vroeger bij de memorie van toelichting de Noorder Lekdijk beschouwd als de eenige die in wezenlijk gevaar verkeerde bij den weg van Utrecht over Culemborg naar den Bosch, dat gevaar is thans, blijkens de memorie van beantwoording geheel geweken en het zijn de Tieler- en Bommelerwaarden die in dreigend gevaar verkeeren. Deze onzekerheid omtrent zulk een gewigtig punt in aanmerking nemende, gelooven wij, dat het uitgewerkte en met redenen van wetenschap omkleede rapport van den algemeen geachten ingenieur *Fynjé* in degelijkheid de voorkeur zal verdienen, boven de onvolledige rapporten door de regering ingewonnen. Te meer zijn wij genegd dit gunstige oordeel omtrent de overbrugging, tegenover dat der regering als waar aan te nemen, omdat over het algemeen de belanghebbende streken er zich niet tegen verzet hebben. Uitgenomen een adres van den dijkstoel van den Tielerwaard, vindt de lijn van Utrecht, naar het Zuiden veel bijval in die plaatsen, welke het meeste gevaar van overstrooming te duchten hebben. Hiervan getuigen de adressen van de steden Culemborg, Vianen, van het polder-distrikt Culemborg, en wat den Noorder-Lekdijk betreft, het adres der provinciale staten van Utrecht tot ondersteuning van deze lijn.

Omtrent de uitvoerbaarheid van den door ons gewenschten weg naar het nevensgaande rapport verwijzende, gaan wij over tot eene vergelijking van het zoo even ontwikkelde stelsel met de de door de regering voorgedragen rigting.

Wanneer men de memorie van beantwoording van de wet op den Zuiderspoorweg inziet, waarin de toelichting gevonden wordt van de wijzigingen in de koncessie aangebragt, dan springt het duidelijk in het oog, dat deze laatste alleen daartoe strekt om de regtstreeksche verbinding van Rotterdam met Brussel en Parijs te verdedigen. Die verbinding moet het hoofddoel der aan te leggen spoorwegen zijn. Alle bezwaren moeten overwonnen worden om dat hoofddoel te bereiken.

Nadat de regering in de memorie van toelichting begonnen was in hare beschouwingen omtrent den Zuiderspoorweg 's Hertogenbosch als eindpunt aan te nemen, verandert zij in de toelichting van de nieuwe koncessie hare stelling, omdat hare bewijsgronden niet tegen de gegronde aanmerkingen in het voorloopig verslag van rapporteurs bestand waren. Zij neemt nu Parijs als eindpunt, ten einde het ongelijk. Rotterdam aangedaan, duidelijker te kunnen aantoonen. De afstand van Amsterdam over Rotterdam, Dordrecht, Antwerpen, Brussel, Braine le Comte, Erquelines naar Parijs is 646 mijlen. Die over Maarsbergen, 's Hertogenbosch, Turnhout, Leuven, Charleroi, Erquelines slechts 19 mijlen korter.

De afstand van Rotterdam over Utrecht, Maarsbergen, Tiel, 's Hertogenbosch, Turnhout, Leuven, Erquelines naar Parijs bedraagt 661 mijlen. Die over Antwerpen en Brussel, Braine le Comte, Erquelines slechts 578 mijlen.

De slotsom dezer becijfering is, dat de lijn over Maarsbergen, Rotterdam drie uur doet verliezen om Amsterdam één uur te doen winnen.

Het is opmerkelijk, dat deze cijfers ongeveer 70 à 80 mijlen van de ware lengte der afstanden verschillen. Zij kunnen dus nimmer aangevoerd worden om eenige bewering te staven. Wij willen echter dezelfde vergelijking maken, doch nemen in plaats van de lijn Utrecht, Maarsbergen, 's Hertogenbosch, de lijn Utrecht, Culemborg, 's Hertogenbosch.

De afstand van Amsterdam, Moerdijk, Antwerpen, Brussel en Erquelines tot Parijs bedraagt	578 Ned. mijlen.
Van Amsterdam over Utrecht, 's Hertogenbosch, Tilburg, Charleroi tot Parijs	542 „ „
Veschil . .	36 Ned. mijlen.
De afstand daarentegen	
Van Rotterdam langs Utrecht, 's Hertogenbosch, Tilburg, Charleroi tot Parijs bedraagt . . .	559 „ „
Van Rotterdam over Moerdijk, Antwerpen, Brussel tot Parijs .	491 „ „
Verschil . .	68 Ned. mijlen.

Dezelfde berekening in uren makende, als de regering doet, en in aanmerking nemende het oponthoud door de bruggen in de lijn van Rotterdam tot Moerdijk en het verpligte tijdverlies te Brussel, dan zien wij, dat Amsterdam nagenoeg datgene wint, wat Rotterdam verliest.

Het argument waarop bijna de geheele verdediging der regering berust, verliest dus veel van zijne waarde.

Terwijl de regering bij deze beoordeeling uitgaat van het beginsel, dat men het voordeel moet afmeten

naar de direkte verbinding met het buitenland; spreekt zij zich later op merkwaardige wijze tegen wanneer zij in § 6 verklaart, dat „het denkbeeld der kortste verbinding met het buitenland nergens volledige toepassing gevonden heeft." Wij beamen dit volkomen, omdat men die kortste verbinding niet mag zoeken ten koste van het inwendig verkeer, maar dan vragen wij, of de regering tegen hare eigene meening, niet alle krachten inspant, om die kortste verbinding te vinden ten koste van de onderlinge kommunikatie der provinciën Noord-Holland, Utrecht en Noord-Brabant?

Volgens de verleende koncessie zal Amsterdam om den Bosch te bereiken eene afstand van 154 mijlen en Utrecht een afstand van 117 mijlen moeten afleggen, terwijl van beide steden de afstand respektivelijk 83 en 46 mijlen is, wanneer men den weg over Culemborg neemt, met andere woorden: de belangrijke provincie Noord-Brabant is geheel en al uitgesloten van eene verbinding met Amsterdam en Utrecht, die voor haar van het uiterste gewigt is.

Uit het oogpunt eener verbinding met België en Frankrijk heeft dus het regerings-ontwerp inderdaad niet veel voor boven de door ons gewenschte rigting. Hetgeen de tweede koopstad van ons land verliest, wint nagenoeg de eerste, terwijl bovendien Noord-Brabant met Utrecht en Noord-Holland verbonden is.

Wat de verbinding der groote handelsteden met den linker Rijnoever betreft, deze is gelijk wij straks aantoonden voldoende daargesteld door de lijn van Utrecht 's Bosch-Venlo Daar men echter door de lijn over Rotterdam te nemen eenmaal op een dwaalspoor was gekomen, en Amsterdam geheel had uitgesloten, zoo wil men nu, steeds aan die dwaling vasthoudende, de nadeelen voor Amsterdam wegnemen door het daarstellen van de zoo kostbare lijnen Arnhem Nijmegen-Venlo en Nijmegen 's Bosch. De millioenen guldens daarvoor op te offeren dienen alleen tot verdediging van een stelsel, dat van den aanvang af de kiem van stelselloosheid en onregtvaardigheid in zich bevatte. Wel is waar geeft de regering als grond op voor deze groote vermeerdering van wegen, dat de verbinding tusschen het Noorden en Zuiden niet volkomen was daargesteld. Wij vragen echter, of de oorzaak dier gebrekkige verbinding niet juist lag in het niet aannemen van Utrecht als centraalpunt, en of voor het belang der Noordelijke provinciën niet genoeg gezorgd is, wanneer zij over Utrecht en 's Hertogenbosch met Limburg en Maastricht verbonden zijn, ja zelfs of eene lijn van Zwolle of Deventer naar Utrecht voor hen niet van oneindig meer belang kan geacht worden? Wat Amsterdam betreft, de afstand tusschen die stad langs Utrecht en 's Bosch naar Venlo, is 15 mijlen korter dan over Utrecht, Arnhem en Nijmegen naar Venlo, hetgeen weder nagenoeg de omweg is, dien Rotterdam over Utrecht en 'sBosch naar Venlo zou moeten maken.

De indruk dien de koncessie voor den Zuider-spoorweg op ons maakt is deze: dat de regering alles opofferende aan haar eenmaal opgevatte plan, om Rotterdam eenige mijlen te sparen en tevens wenschende de tegenwerpingen tegen de vroegere koncessie gemaakt krachteloos te maken, een spoorwegstelsel aan het oordeel Uwer vergadering onderwerpt, waaraan stelselloosheid en *verkwisting* ten grondslag liggen.

Wat den Noorder-spoorweg betreft, zoo vereenigen wij ons volkomen met de voorgestelde rigting, alleen verlangen wij de lijn naar de Duitsche grenzen hetzij over Zwolle, hetzij over Deventer te laten loopen en in allen gevalle de nijvere stad Almelo daarin op te nemen. Wij bestrijden de rigting der koncessie *Sloet-Reuchlin* alleen, omdat zij niet volledig genoeg en daardoor niet in harmonie is met de door ons gewenschte rigting van Utrecht naar 's Hertogenbosch.

Tegen den Zuider-spoorweg zijn voornamelijk onze grieven gerigt, tegen de twee rivier-overgangen die nutteloos zijn, en tegen de honderd mijlen die, grootendeels uit 's lands schatkist betaald, voor de behoeften onnoodig zijn. Op veel betere en veel minder kostbare wijze wordt het algemeen belang gebaat, wanneer men Utrecht als centraalpunt aanneemt en zich met één rivierovergang te vreden stelt.

Herhaaldelijk zijn er aanvragen tot koncessie in dien geest bij de regering ingekomen, maar nimmer mogten zij op eenige ondersteuning rekenen.

De vreemde handelwijze der regering omtrent sommige der koncessionarissen hebben anderen afgeschrikt om nogmaals eene poging te wagen, maar wij hebben goede gronden om te gelooven dat, wanneer deze voordragt verworpen of de regering minder vasthoudend aan haar eenmaal opgevat plan is, er nog andere dergelijke aanvragen met soliede waarborgen voor de door ons gewenschte rigting zullen opdagen. Wij weten, dat daartoe het plan bestaat bij personen, die waarborgen kunnen geven dat zij zullen oprigten eene echt Nederlandsche onderneming.

Volgens ons stelsel heeft men een spoorwegnet van ca. 770 mijlen (waaronder 75 mijlen voor eene lijn van Utrecht naar Deventer of Zwolle) waarvoor aan kunstwerken eene subsidie van ca. 15 millioenen zou noodig zijn. Volgens het thans voorgedragen ontwerp heeft men een net van meer dan 800 mijlen met bijna 24 millioenen subsidie; alzoo ruim $8^1/_2$ millioen subsidie meer en grootere renteguarantie.

Vergelijkt men alleen de verleende koncessie voor den Zuider-spoorweg met de door ons gewenschte, dan heeft men 100 mijlen meer dan noodig te guaranderen en subsidieert men bijna 9 millioen te veel.

De schatkist moge ruim gevuld, de Oost-Indische baten mogten jaarlijks grooter worden, $8^1/_2$ millioen subsidie meer af minder en een borgtogt voor vele jaren mogten niet gering geacht worden, voor eene natie, die nog onder een grooten schuldenlast gebukt gaat, wanneer daardoor slechts een zeer twijfelachtig voordeel verkregen wordt. Zelfs de grootste voorstanders der koncessie *Bredius* c. s. zullen moeten terugdeinzen voor de financiële bezwaren aan dat ontwerp verbonden, en zij zullen de verantwoordelijkheid niet op zich durven laden, om zooveel millioenen schats nutteloos te verspillen voor datgene, wat voor veel minderen prijs, even goed, en voldoende te verkrijgen is, en die grootendeels zullen dienen om op Nederlands kosten aan Belgie een geheel nieuw débouché te openen. Want hoewel de lijn van Tilburg naar de grenzen niet in het regerings-ontwerp is opgenomen, zoo kan de lijn niet lang uitblijven. En, is die eenmaal tot stand gekomen, dan verkrijgt Antwerpen eene regtstreeksche handelsverbinding met Noord-Duitschland, waarvan het nu geheel uitgesloten is, en die wij betalen.

Is de voorgedragen rigting uit een kommercieel en financieel oogpunt onaannemelijk, zij doet gewigtige bezwaren ontstaan met betrekking tot het waterstaats belang.

Tegen den overtogt met bruggen over de rivieren te Nijmegen en Arnhem moet het geheele eiland der Betuwe met inbegrip der Vijfheerenlanden en den Alblasserwaard zich ongetwijfeld aankanten. Wanneer eene dijkbreuk zoo bovenwaarts plaats grijpt, kunnen 60 à 70 duizend bunders land overstroomd worden, bij een gedeelte van welke naauwelijks de nokken der huizen boven water blijven.

Wij voor ons zouden dat gevaar niet zoo breed uitmeten, omdat wij te veel verwachten van den vooruitgang der kunst; maar eene regering, die wegens een onbewezen gevaar voor overstrooming zich niet verwaardigt de voordeelen van ons stelsel te onderzoeken, kan nimmer op goede gronden een ontwerp verdedigen, waarbij dat gevaar blijft bestaan, de schade veel grooter is.

Wat de veiligheid van ons land betreft, bij het verleenen der koncessie aan de heeren *Bredius c. s.* schijnt men er niet aan gedacht te hebben, dat Nederland een stelsel van verdediging bezit.

De spoorwegen zooveel mogelijk van de Utrechtsche linie verwijderd, aan de grenzen gelegen, zijn bij den eersten aanval den vijand prijs gegeven. Het voordeel dat Utrecht als centraal punt ook uit dat oogpunt oplevert is herhaalde malen aangetoond.

En welke waarborgen voor een gunstigen uitslag leveren de verleende koncessiën op?

Voor de aandeelhouders kan men zich niet veel goeds voorstellen van zoo vele lijnen die, in dezelfde rigting naar het zuiden loopende, te zamen de opbrengst moeten deelen, die misschien voor ééne lijn vruchten zou kunnen opleveren. De lijn van Arnhem naar Venlo door eene dorre landstreek gaande, loopt bijna evenwijdig met den Pruissischen spoorweg. Aan eene voordeelige exploitatie van zoo vele onderling konkurrende lijnen kan dus zekerlijk niet gedacht worden.

Bovendien is het aan gegronden twijfel onderhevig, of de van regeringswege overgelegde raming van kosten niet veel te laag is. Het zou de eerste keer niet zijn, dat men te laat inzag dat dergelijke groote werken niet gemaakt konden worden voor den prijs dien men aanvankelijk gedacht had. De Drentsche Kanaal-Maatschappij kan tot afschrikkend voorbeeld strekken.

En dat dit gevaar bij deze ramingen, vooral bij die van den Zuider-spoorweg te duchten is, wordt beweerd door verschillende door ons geraadpleegde deskundigen, en zou gemakkelijk door de vergelijking met andere lijnen en door de ondervinding kunnen worden aangetoond.

De noodlottige gevolgen daaruit voor de aandeelhouders voortvloeiende, zullen door niemand worden miskend. Het is zelfs waarschijnlijk dat door gebrek aan geld de onderneming niet zou kunnen voltooid worden.

Dat deze uitgebreide werken op den bepaalden tijd, binnen 6 jaren in gereedheid zullen zijn, kan onmogelijk ondersteld worden. Er zouden jaarlijks 20 millioen verwerkt moeten worden en 20,000 arbeiders werkzaam moeten zijn, en wij vragen elken ondernemer van openbare werken of daartoe de mogelijkheid bestaat en of men bij zoo groote overhaastig goed werk kan verwachten.

De wensch der regering, dat er vooral eene Nederlandsche Maatschappij wordt opgerigt, heeft geene de minste kans om bevredigd te worden.

Het is van algemeene bekendheid, dat aandeelen in spoorweg-ondernemingen bij ons niet gewild zijn. Onder welke voor de aandeelhouders gunstige voorwaarden deze koncessiën ook verleend zijn, zoo kan men toch niet zeggen, dat in een' tijd waarin onder de gunstige omstandigheden de 4 pct. nationale w. s. nog beneden pari genoteerd staat, spoorweg-aandeelen onder eene guarantie van $4^1/_2$ pct. als eene voordeelige geldbelegging gerekend kunnen worden. Die $4^1/_2$ pct. strekken toch niet alleen voor renteguarantie, maar moeten voor een deel tot amortisatie besteed worden.

In het buitenland, waar men bijna altijd 5 pct. guarandeert, staan zelfs sommige dier aktiën nog beneden pari.

Bovendien kan men niet verwachten, dat Amsterdam welks aanmerkelijke geldmarkt toch ongetwijfeld een groot gedeelte van het benoodigde kapitaal zal moeten bijeenbrengen, met veel ijver en sympathie eene onderneming zal behartigen, die zoo blijkbaar onvoordeelig is voor het algemeen belang. En onthoudt de Amsterdamsche beurs hare medewerking, dan gelooven wij, dat de benoodigde 78 millioenen hier te lande niet zullen gevonden worden.

De koncessionarissen zullen dan hulp in den vreemde moeten zoeken, en gelukt het hun die te verkrijgen, dan zal de vreemdeling zijn geld hier brengende, ook de exploitatie der Nederlandsche Spoorwegen regeren. Alle materialen tot den aanleg en de exploitatie benoodigd, zullen door buitenlandsche fabrieken worden geleverd. De vele millioenen, die, uit de schatkist vloeijende, onze nationale Nijverheid zouden hebben kunnen opbeuren en doen bloeijen, zullen den vreemdeling rijkelijk het geleende geld vergoeden. De belangrijke onderneming der Spoorwegen wordt dan wel in alle opzigten eene spekulatie, maar geene nationale zaak en dat doel, waarop zoolang is aangedrongen, wordt niet bereikt. Hoe krachteloos de bepaling werkt, dat het bestuur voor de helft uit Nederlanders moet bestaan, zal iedereen beseffen die bekend is met de geschiedenis der Nederlandsche Rijn spoorweg-maatschappij, bij welke het bestuur bijna geheel uit Nederlanders bestaat.

Op de aangevoerde gronden is bij ons de overtuiging gevestigd, dat de voorgestelde rigting der Noorder- en Zuider-Spoorwegen niet beantwoordt aan het beoogde doel, en dat de koncessie voor de exploitatie dier wegen is verleend op voor den Staat hoogst bezwarende voorwaarden.

Die overtuiging voortgesproten niet uit kortzigtig eigenbelang, maar uit ware belangstelling voor het heil des Vaderlands en den gunstigen uitslag dezer belangrijke poging, om de nationale welvaart te vermeerderen, noopt ons, Uwe Vergadering dringend te verzoeken, het Wetsontwerp tot bekrachtiging van eenige artikelen der koncessie voor den aanleg en de exploitatie der Noorder- en Zuider-Spoorwegen niet aan te nemen, en den Koning te verzoeken het in nadere overweging te nemen.

't welk doende, enz.

Amsterdam, 27 September 1859.

(*Get*) J. MESSCHERT VAN VOLLENHOVEN, Burgemeester der stad Amsterdam.
F. VAN HEUKELOM, president van de kamer van koophandel en fabrieken te Amsterdam.
H. CROOCKEWIT, president der Nederlandsche Bank.
J. G. RIJNDERS, lid van den Gemeenteraad te Amsterdam.
H. RAHUSEN, lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en van de kamer van koophandel te Amsterdam.
H. A. VAN DEN WALL BAKE, lid van den Gemeenteraad van Utrecht.
J. H. CORDES, lid van de Gedeputeerde Staten van Noord-Holland.
E. SILLEM.
C. P. VAN EEGHEN.
C. F. QUIEN, lid van de kamer van koophandel te Amsterdam.
J. THEOPHILE LIOTARD.
JUL. BUNGE.
F. VAN DER OUDERMEULEN.
C. E. VAILLANT.
J. C. SCHUURMAN, lid van den Gemeenteraad van Utrecht.
W. H. DE HEUS, president van de Kamer van Koophandel en lid van de Provinciale Staten van Utrecht.
J. GERLINGS.
H. VAN BEECK VOLLENHOVEN.
J. VAN EEGHEN, lid van de Provinciale Staten van Noord-Holland en vice-president van de Kamer van Koophandel te Amsterdam.
W. J VAN HOYTEMA, lid van het Hoog Militair Geregtshof.
P. M. JONGENEEL, lid van den Gemeenteraad en de Provinciale Staten van Utrecht.
C. J. VAN VEERSEN, lid van den Gemeenteraad en der Provinciale Staten van Utrecht.
DE MURALT, wethouder en lid der Provinciale Staten van Utrecht.
E. H. KOL, lid van den Gemeenteraad en van de kamer van koophandel te Utrecht.

Snelpersdruk van L. E. BOSCH EN ZOON.